
FC Volendam

Audit 1-meting september 2015

Auditteam Voetbal en Veiligheid

A large, abstract background graphic at the bottom of the page consisting of numerous overlapping, diagonal brushstrokes in various shades of green, creating a textured, grass-like effect.

In opdracht van

Het Auditteam Voetbal en Veiligheid

Met dank aan

Gemeente Edam-Volendam

Politie

Openbaar Ministerie

FC Volendam

Onderzoeksteam en Rapportage

E. van der Torre

T. Eilert

P. Schenk

© Rotterdam, september 2015

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
1.1 Over het Auditteam Voetbal en Veiligheid	4
1.2 De 1-meting	4
1.3 Visie op voetbalveiligheid	5
1.4 Leeswijzer	5
2. Aanbevelingen uit de nulmeting	6
2.1 Conclusie en aanbevelingen	6
2.2 Stappen van de vierhoek	6
3. Actuele situatie	7
3.1 Club en supporters	7
3.2 Infrastructuur	10
3.3 Organisatie en samenwerking	11
4. Conclusie en aanbevelingen	15
4.1 Ontwikkelingen: verbetering of niet?	15
4.2 Aanbevelingen	16
4.3 Wat navolging en themaonderzoek verdient	16
Bijlage: Verantwoording	17

1 Inleiding

1.1 Over het Auditteam voetbal en veiligheid

Het Auditteam Voetbal en Veiligheid bestaat sinds 2003. De hoofddoelstelling van het Auditteam is om concreet advies en aanbevelingen te geven over de aanpak van voetbalvandalisme en voetbalgeweld. Het Auditteam richt zich op de lokale 'voetbalvierhoek', bestaande uit gemeente, politie, Openbaar Ministerie (OM) en de Betaald voetbalorganisatie (BVO).

In de afgelopen jaren heeft het Auditteam in nulmetingen, samen met de betrokken partijen, de (tussen)balans opgemaakt. Hierbij bracht het Auditteam in kaart hoe de veiligheidsorganisatie en de fysieke infrastructuur zijn afgestemd op het profiel van de supporters en op het risiconiveau van de wedstrijden. Elke nulmeting mondde uit in conclusies en schetste, in de vorm van aandachtspunten of aanbevelingen, een opdracht voor de toekomst.

Nu, circa twee jaar na de nulmeting, acht het Auditteam de tijd rijp voor een één-meting.

1.2 De één-meting

De doelstellingen van de één-metingen zijn:

- Bepalen in hoeverre de aanbevelingen die eerder in de nulmetingen zijn gedaan, zijn doorgevoerd;
- Bepalen in hoeverre de veiligheidsproblematiek verminderd is en of er andere problemen zijn ontstaan;
- Bezien of de vierhoek slimme oplossingen heeft gevonden die voor andere BVO's interessant zijn (veelbelovende praktijken);
- Bezien hoe recente landelijke beleidsveranderingen worden doorgevoerd, zoals het opstellen van een lokaal actieplan Voetbal en Veiligheid.

De één-metingen verlopen in vier stappen:

- Stap 1: Reflectie van de driehoek en FC Volendam op ontwikkelingen en acties sinds de nulmeting, op uitnodiging van het Auditteam.
- Stap 2: Een wedstrijdbezoek door het Auditteam met speciale aandacht voor de ontwikkelingen zoals benoemd in de reflectie van de leden van de driehoek en FC Volendam, aangevuld met een aantal interviews.
- Stap 3: Bespreking van de bevindingen met de leden van de driehoek en FC Volendam.
- Stap 4: Opstelling van eindrapport.

In de bijlage vindt u een overzicht van het wedstrijdbezoek, de respondenten en de geraadpleegde documentatie.

1.3 Visie op voetbalveiligheid

Sinds de ontwikkeling van het Beleidskader Voetbal en Veiligheid (mei 2011) is normalisatie de belangrijkste doelstelling van het voetbalveiligheidsbeleid. De veiligheidspartners, zowel lokaal als nationaal, streven ernaar van het voetbal weer een feest te maken, door enerzijds vertrouwen te geven aan goedwillende supporters en anderzijds hard op te treden tegen ordeverstoorers (high trust, high penalty). In de visie van het Auditteam betekent normaliseren dat de veiligheidspartners veiligheidsbeleid dienen te verbinden aan een meer op service gericht supportersbeleid. Dat vergt het opbouwen van vertrouwen tussen de vier geijkte partners en de supporters-(verenigingen). Relatiebeheer, overleg met supporters en het honoreren van redelijke supporterswensen dienen te worden gecombineerd met streng optreden bij overtreding van gemaakte afspraken.

Vanuit dit perspectief voeren we de één-metingen uit. In deze één-metingen hanteert het Auditteam hetzelfde model als in de nulmetingen, waarin voetbalveiligheid een resultante is van drie factoren.

1. De kenmerken van supporters en hun relatie met de club (bijvoorbeeld groepen probleemsupporters en incidenten).
2. De fysieke infrastructuur (bijvoorbeeld de staat van het stadion, het scheiden van supportersstromen, de kwaliteit van de uitvakken, de commandoruimte en de kwaliteit van de camera's).
3. De kwaliteit van de veiligheidsorganisatie van FC Volendam en de partners, het veiligheidsbeleid en de samenwerking tussen de veiligheidspartners.

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 geven we een samenvatting van de conclusies en aanbevelingen uit de nulmeting. Ook beschrijven we welke stappen de vierhoek heeft genomen na de nulmeting.

In hoofdstuk 3 beschrijven we de actuele situatie bij de BVO en beschrijven we welke ontwikkelingen hebben plaatsgevonden in de periode sinds de nulmeting. We doen dat aan de hand van de drie factoren van voetbalveiligheid.

In hoofdstuk 4 trekken we de conclusies uit de één-meting en formuleren we aanbevelingen voor verdere versterking van de veiligheidsaanpak.

2 Aanbevelingen uit de nulmeting bij FC Volendam

2.1 Hoofdconclusies en aanbevelingen

Hoofdconclusies

1. Bij FC Volendam speelt de aantrekkingskracht van het horecaleven een belangrijke rol bij de risicoanalyse van het supportersgedrag. Vanwege de alcoholconsumptie en de vermenging van supportergroepen, wordt veel gevraagd van het zelfregulerend vermogen van de supporters en van de alertheid van politie en bestuur. De overheersende gezelligheid, in combinatie met adequaat (preventief) optreden van de politie, zorgt ervoor dat grote incidenten de laatste seizoenen uit blijven.
2. Er is de laatste jaren veel geïnvesteerd in de infrastructuur van FC Volendam. Het is opvallend en prijzenswaardig dat belangrijke recente verbouwingen aan het stadion plaatsvonden nadat FC Volendam was gedegradeerd. De veiligheidsorganisatie is ook versterkt. Waar de meeste clubs in zo'n situatie noodgedwongen de begroting naar beneden bijstellen en het veiligheidsdossier op z'n best stil staat, heeft FC Volendam vooruitgang geboekt. Dit tekent de betrokkenheid van de (voornamelijk) lokale sponsoring en de toewijding van het clubbestuur.
3. De vooruitgang op het veiligheidsdossier valt ook toe te schrijven aan de trekkersrol van de burgemeester en de politie, in het bijzonder de VC. De veiligheidsorganisatie is ook op dit punt versterkt: de voetbalcoördinator van de politie werkt nu fulltime en bij FC Volendam wordt goed invulling gegeven aan de functie van veiligheidscoördinator.

Aanbevelingen

4. De aanbevelingen komen in veel opzichten neer op aanmoedigen om door te gaan op het ingeslagen pad met verbeteringen. Alertheid blijft geboden op de toestroom van uitsupporters en op het optreden daartegen. De verbeteringen in de infrastructuur dienen een sluitstuk te krijgen in een goed en modern camerasysteem. Het is ook nuttig om de supportersvereniging nauwer te betrekken bij het supportersbeleid.

2.2 Stappen van de vierhoek

De vierhoek heeft een aantal stappen ondernomen naar aanleiding van de belangrijkste aandachtspunten sinds de 0-meting in maart 2012). Deze worden toegelicht in een (gemeenschappelijke) brief d.d. 21 augustus 2015, die is opgesteld voorafgaand aan het veldwerk van de 1-meting:

- Het camerasysteem is verbeterd en modern.
- Er is een supportershome ingericht, onder de Jaap Jonk-tribune, voor voornamelijk jonge en enthousiaste supporters van FC Volendam.
- Er wordt per thuiswedstrijd gestreefd naar maatwerk, zonder 'beperkende automatismen' vanwege gebeurtenissen in het verleden. Er is een concept bedacht om uitsupporters op een gereguleerde manier, vanaf twee uren voor de wedstrijd, het horecagebied te laten bezoeken. Zie verder hoofdstuk 3.
- FC Volendam heeft een supporterscoördinator aangesteld.

3 Actuele situatie

3.1 Club en supporters

1. FC Volendam had en heeft een sterke lokale identiteit. De supporters eisen als het ware dat er een vertegenwoordiging van 'lokale jongens' in het eerste elftal speelt. De Volendamse identiteit zien we terug bij de supporters en de sponsors. Bijna alle sponsors zijn bedrijven uit de regio Volendam, uiteenlopend van lokale klusbedrijven tot multinationale bedrijven. De sponsors van FC Volendam zijn hierdoor vrij nauw betrokken bij de club en investeren ook in tijden dat het even wat minder gaat met het eerste elftal. FC Volendam is daarom een vitale club in de Jupiler League. Voor supporters van bezoekende clubs is het misschien wel dé trekpleister van de Jupiler League.
2. Veel supporters komen uit het Volendam. Dit zorgt ervoor dat de bekendheid en herkenning van de FC Volendamsupporters groot is en niemand zich kan verschuilen achter het masker van de anonimiteit. Stewards en politiefunctionarissen weten heel goed met wie ze te maken hebben. De sociale controle op de meest fanatieke supporters – die zitten op de Pé Mühren-tribune – is toegenomen door de opening van een supportershome, onder de Jaap Jonk-tribune (zie 3.2). En doordat FC Volendam een supporterscoördinator heeft aangesteld.
3. De supporters van FC Volendam (met name de fanatieke fans op de P-side) beschikken sinds de 1-meting over een supportershome.¹ Het is een fraaie ruimte die de uitstraling heeft van een supporters-café. Het moest ook wel een fraaie ruimte zijn, omdat de jonge fanatieke aanhang hier anders niet naartoe zou komen in de uren voor een thuiswedstrijd. Dit gebeurt nu wel. Dat helpt om in het horecagebied een scheiding te realiseren tussen de P-side van FC Volendam en de uitsupporters. Indien de P-side niet naar het home zou komen in aanloop van een wedstrijd, dan zou dat opvallen en een reden zijn om te spotten waar ze zijn, bijvoorbeeld in het horecagebied. Tot op heden komt de aanhang echter graag naar het home. Dit helpt bij het reguleren van de supportersstromen (uit en thuis). Voor uitsupporters ligt die sfeer, voorafgaande aan de wedstrijd, in het horecagebied.
4. Het supportershome is tot stand gekomen na overleg met de supporters van de P-side. Zij maken schoon, organiseren de bar en mogen beschikken over de omzet. Er is een barman aangesteld die werkte in het jeugdhonk. Hij is een bekende van de jeugd die weet hoe je met hen omgaat. De supporters mogen twee uur voor de wedstrijd in het home zijn. In de rust van de wedstrijd kan dit niet, omdat de Jaap Jonk-tribune te dicht bij het bezoekersvak ligt, en omdat de supporters dan vanaf de Pé Mühren-tribune naar het home zouden moeten lopen. Na de wedstrijden kunnen ze weer twee uur lang in het home terecht.

---

1 Voor het tweede seizoen in gebruik.

5. Er reizen vandaag de dag meer Volendamsupporters mee naar uitwedstrijden. De P-side regelt het busvervoer. In de eerste periode in het seizoen 2015-2016 – die werd gewonnen door FC Volendam – reisden er gemiddeld tweehonderd supporters mee naar uitwedstrijden. Dat is veel meer dan tijdens de O-meting in 2012. Dit staat niet op zich. Dat heeft te maken met het relatiebeheer met supporters door FC Volendam, die daarbij wordt bijgestaan door politie en lokaal bestuur.
6. FC Volendam, politie en lokaal bestuur hebben in de afgelopen vier jaren veel waarde gehecht aan relatiebeheer met supporters. Ooit stond de fanatieke aanhang op afstand en hadden ze onder meer hun eigen vaste kroeg / kroegen in Volendam. Ze kwamen daarbij in het bereik van de uitsupporters. Incidenteel werd geweld gebruikt tegen de politie. Deze situatie is nu omgekeerd: meer contact, geen geweld (zeker niet tegen politie), op de wedstrijddag in het home, en een grotere betrokkenheid bij de club, zoals dat onder meer tot uitdrukking komt in het gestegen aantal uitsupporters.
7. Kort na de 1-meting is in Volendam een manier gevonden om de uitsupporters te ontvangen, zodat verschillende zaken samen kunnen gaan: horecabezoek (en dus horeca-omzet), wedstrijdbezoek en regulering en handhaving, zonder overdreven politie-inzet. De gang van zaken is als volgt. De supporters komen met een auto- of buscombi, waarbij het omwisselen zo wordt geregeld dat ze ongeveer twee uur voor de wedstrijd in Volendam arriveren. Ze kunnen dan tot aan de wedstrijd het horecagebied bezoeken. Vervolgens bezoeken ze de wedstrijd en gaan daarna naar huis. Dit behoudt de bijzondere sfeer van een wedstrijd in Volendam en voorkomt verschillende problemen, zoals: dronkenschap vanwege urenlang alcoholgebruik op “De Dijk”; de behoefte aan politie-inzet in het horecagebied om problemen met dronken fans het hoofd te bieden; de noodzaak om overzicht te houden op tal van los reizende supporters.
8. Er is in de afgelopen jaren steeds meer draagvlak ontstaan voor deze twee-uurs-regeling. In Volendam, maar ook onder supporters en bij bezoekende clubs. Deze regeling is geen automatisme, want de bezoekende club moet de vrijheid op “De Dijk” wel verdienen met goed gedrag. De twee-uurs-regeling is een veel gebruikte variant: “Getracht wordt zoveel mogelijk maatwerk toe te passen. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan het opleggen van een vervoersregeling, waarbij het de supporters van de bezoekende BVO bijvoorbeeld gedurende twee uur voor de wedstrijd wordt toegestaan het horecagebied te bezoeken. Hierdoor hebben supporters de mogelijkheid het horecagebied te bezoeken”. Het mes snijdt dan aan meerdere kanten: “Op die wijze kan er enerzijds grip gehouden worden op de aankomst- en vertrektijd van de bezoekende supporters, alsmede hun alcoholconsumptie. Anderzijds kunnen de supporters genieten van “een dagje Volendam”. Dit vormt een fraaie mix tussen de toeristische aantrekkingskracht van Volendam in combinatie met het spelen van betaald voetbal” (brief van de burgemeester van Edam-Volendam d.d. 21 augustus 2015).

9. De twee-uurs-regeling werkt doorgaans goed, maar desondanks kunnen er problemen ontstaan. Bij de thuiswedstrijd van FC Volendam tegen NAC Breda, op 15 januari 2016, ontstonden er problemen doordat: NAC-supporters kaarten hadden kunnen kopen voor andere vakken dan het bezoekersvak; harde kern-supporters van NAC Breda overnachtingen hadden geboekt in Volendam (waaronder personen met een stadionverbod); er informatie bekend raakte dat jonge hooligans van Ajax de confrontatie wilden zoeken met de NAC-aanhang
10. De opzet van het supportershome en de introductie van de twee-uurs-regeling zijn voorbeelden van veiligheidsbeleid dat bijdraagt aan normalisatie: wedstrijdbezoek in een prettige sfeer, zonder onnodige beperkingen.

Een slechte of chaotische veiligheidsorganisatie kan normalisatie dwarsbomen. Bij de wedstrijd FC Volendam – MVV was de veiligheidsmanager van laatstgenoemde club slecht bereikbaar. Er kwamen meer bussen dan bekend was gemaakt, en ze arriveerden een uur te vroeg. Kort nadat de vijfde bus was aangekomen, ontstonden er vechtpartijen. Sinds die wedstrijd is de kassa bij het bezoekersvak gesloten, om te voorkomen dat er ineens veel meer uitsupporters naar Volendam komen. Er bestaat sloppy management bij een categorie clubs in de Jupiler League. Zie 3.3.

3.2 Infrastructuur

1. FC Volendam speelt in het Kras Stadion FC Volendam, gelegen aan de Sportlaan 10 in Volendam. Het stadion is gebouwd in 1975. Het bestaat uit vier losstaande tribunes, namelijk de Dr. Duin-tribune, de Jaap Jonk-tribune, de Jaap Bond-tribune en de Pé Mühren-tribune. Deze tribunes hebben een gezamenlijke capaciteit van bijna zeventuizend toeschouwers.
2. Bij verbouwingen - die kort voor de 0-meting nagenoeg waren afgerond (maart 2012) - aan het stadion is onder meer het bezoekers-vak verbeterd. Dit was belangrijk, omdat het lange tijd een groot knelpunt was in de infrastructuur van FC Volendam. Het oude bezoekersvak was een plankentribune met steigerpalen, die ooit nog was gebruikt bij de wereldtentoonstelling van 1958 in België. Alles was oud en gammel aan dit vak. Sinds de verbouwing staat er een prima tribune met een goed functioneel bezoekers-vak. Het vak telt zitplaatsen voor 400 uitsupporters. De zichtlijnen zijn goed. Er zijn aparte toiletten gebouwd voor heren en dames. Het vak is voorzien van catering. De fysieke veiligheid (hekwerk) kwam ook op een veel hoger niveau te liggen.

De verbouwing werd gerealiseerd ten tijde van degradatie. Het onderstreept een belangrijk kenmerk van FC Volendam. De club functioneert en investeert, zonder dat het erg veel uitmaakt op welk niveau ze speelt.
3. De commandoruimte heeft een redelijk goede ligging, namelijk bovenin de Dr. Duin-tribune. Van daaruit is fysiek zicht op ongeveer 85% van het stadion, waaronder de vakken van de Volendamse 'harde kern'. Tijdens wedstrijden

nemen de veiligheidscoördinator van FC Volendam, een politiefunctionaris en een cameraman plaats in de commandoruimte. De politiefunctionaris beschikt over een PC en kan inloggen in het politiesysteem.

Bij de 0-meting waren er duidelijke tekortkomingen in het camerasysteem. Vandaag de dag beschikt FC Volendam over een camerasysteem dat modern is en voldoet (ook aan de licentie-eisen van de KNVB).

4. Er zijn in de directe omgeving van het stadion twee 'handige hekken' geplaatst, die beogen om de kans op een confrontatie tussen uit- en thuis supporters (verder) te reduceren. Het eerste hek staat achter de Pé Mühren-tribune, bij de fietsbrug naar de Pegasusstraat. Het tweede hek staat achter de Dr. Duin-tribune, zodat wordt voorkomen dat kan worden omgelopen naar het bezoekersvak. Deze route wordt afgesneden door het hek te sluiten en er een steward te plaatsen. Het is onder meer gebruikt bij de Play Off-wedstrijd FC Volendam – De Graafschap.
5. Het stadion van FC Volendam ligt ingeklemd tussen woningen en sportvelden. Dit leidt onder meer tot een tekort aan parkeerplaatsen. Op de kleine parkeerplaats (P1) is plaats voor veertig auto's, maar de club heeft meer dan honderd kaarten voor deze plaatsen verstrekt. Het leidt tot parkeerchaos, waarbij auto's kras kras door elkaar worden geparkeerd. Er is ook te weinig plaats voor het parkeren van fietsen. Ze staan dicht op elkaar en op de weg geparkeerd. De fietsen zouden op het kunstgrasveld geparkeerd kunnen worden. Er staat ook een bordje, maar dat werkt niet. Personeel zou de fietsers moeten doorverwijzen, maar de club wenst daar geen geld aan uit te geven.

Achter de Pé Mühren-tribune is het kluitjesvoetbal van fout geparkeerde auto's en fietsen. Hierdoor komt de bereikbaarheid van het stadion voor hulpdiensten regelmatig in het gedrang. Sterker, het wordt soms onmogelijk. Bijvoorbeeld ook weer bij de wedstrijd FC Volendam – Almere City FC (oktober 2015). Er werd na die wedstrijd, door de voetbalcoördinator van de politie, een kort evaluerende e-mail opgesteld, met in de bijlage foto's van auto's en fietsen die calamiteitenverkeer ernstig zouden bemoeilijken.

3.3 Organisatie en samenwerking

1. De betrokken partijen (voornamelijk politie, club en gemeente) waren en zijn tevreden over de samenwerking. De veiligheidsorganisatie bij FC Volendam was bij de 1-meting verbeterd, doordat er een vakbekwame VC in dienst was genomen voor circa 20 uur per week. De VC werkt nu nog steeds bij de club en de partners zijn tevreden over zijn functioneren. Sinds de 1-meting is er een supporterscoördinator aangesteld door en bij FC Volendam. Bij de gemeente zijn de werkzaamheden op het voetbaldossier verdeeld over twee ambtenaren. Bij de politie was tijdens de 1-meting de functie van voetbalcoördinator net een fulltime evenementenfunctie geworden, waarbij de betreffende

functionaris voldoende ruimte had en heeft voor de voetbalveiligheid bij wedstrijden van FC Volendam.

2. Bij alle partijen krijgt veiligheid bij betaald voetbal aandacht. Het was bij de 0-meting opvallend dat er bij de club, de gemeente en de politie verbeteringen waren doorgevoerd nadat FC Volendam was gedegradeerd was uit de eredivisie. Dat blijkt maar goed ook, want het organiseren van wedstrijden in de Jupiler League is in sommige opzichten bewerkelijker dan in de Eredivisie. Zie punt 4. Bij deze 1-meting zijn er enkele belangrijke verbeteringen gerealiseerd, zoals: het verbeterde cameratoezicht; het plaatsen van twee handige hekken vlakbij het stadion; het supportershome; en het aanstellen van een supporterscoördinator.

Toch blijkt op sommige dossiers dat FC Volendam een ambivalente houding heeft ten opzichte van veiligheid, in die zin dat de club er niet zo graag geld aan uitgeeft en niet de meerwaarde ziet die bepaalde investeringen in veiligheid - én sfeer of gastheerschap - kunnen hebben voor het functioneren van de club. Er is veel druk uitgeoefend op de club om een supporterscoördinator aan te stellen. Dat blijkt nu belangrijke opbrengsten te hebben, onder meer omdat die coördinator makkelijk contact legt met supporters in het home. Het was een impuls voor supporters om de club ook bij uitwedstrijden te steunen en het heeft toegevoegde waarde ten opzichte van de officiële supportersvereniging, omdat deze niet zo actief is en ook nauwelijks is gericht op jonge en jongvolwassen supporters. Ook regelt de club niet dat fietsen netjes worden geparkeerd, bijvoorbeeld op een kunstgrasveldje. En de club werkt in de hand dat de calamiteitenroute niet vrij is, omdat ze veel te veel parkeer-kaarten uitdeelt voor P1. Fout parkeren is het logische gevolg.

3. Er waren en zijn verschillende overlegvormen op het voetbaldossier. In de eerste plaats behoort er voorafgaand aan elke wedstrijd een veiligheidsoverleg te zijn. Bij B-wedstrijden is dit 6 weken en bij A-wedstrijden 4 weken voordat de wedstrijd plaatsvindt. Bij dit overleg zijn altijd aanwezig: de voetbalcoördinator van de politie, de veiligheidscoördinator (VC) van FC Volendam, de gemeenteamtbeambtenaren van Edam-Volendam met voetbalveiligheid in de portefeuille en de supporterscoördinator. De VC van de bezoekende club wordt voorafgaand aan het seizoen reeds uitgenodigd. FC Volendam is één van de weinige clubs uit de Jupiler League die dat doet vanwege de noodzaak om in feite twee evenementen te organiseren: horecabezoek en wedstrijdbezoek. In de Jupiler League laten veel VC's het echter afweten. Zie punt 4.

In de tweede plaats is er eenmaal per jaar een convenantoverleg. Hierbij zijn dezelfde personen aanwezig als bij het vooroverleg, aangevuld met de burgemeester en de voetbalofficier van het OM.

Er is, in de derde plaats, jaarlijks aan het eind van het seizoen een interne politie-evaluatie. De VC van FC Volendam is daarbij bijna standaard aanwezig. Er wordt besproken wat er in het afgelopen seizoen is gebeurd, hoe dat valt te beoordelen en welke lessen daaraan kunnen worden verbonden.

4. De voetbalvierhoek hecht waarde aan goed vooroverleg over voetbalwedstrijden in Volendam. De belangrijkste reden om veel waarde te hechten aan dit vooroverleg, is de opdracht om twee evenementen aan elkaar te verbinden (horeca en voetbal). Of om, als dit niet zou lukken, de regeling met maatregelen te beperken tot wedstrijdbezoek. Om de gang van zaken te kunnen normaliseren is overleg met de uitspelende club belangrijk. Het is goed en veilig om vast te houden aan geldende (KNVB-)afspraken over het moment van dit overleg. Immers, dan kunnen na dit overleg maatregelen worden getroffen: duidelijkheid voor FC Volendam over de wijze van kaartverkoop; voorlichting over de kaartverkoop (o.a. op websites) richting supporters; de mogelijkheid om de politie-inzet gepast vast te stellen, dus niet te laag, maar ook niet te hoog. In de praktijk verzaken veel BVO's in de Jupiler League bij dit overleg. Daarnaast zijn veel VC's slecht bereikbaar. De consequentie is dat supporters van deze clubs soms met méér beperkingen te maken krijgen dan wellicht nodig is, of er ontstaan problemen die hadden kunnen worden voorkomen met goed veiligheidsmanagement. Ook kan dit leiden tot een hogere politie-inzet dan nodig is. Bijvoorbeeld als een uitspelende club pas op het laatste moment laat weten dat er "maar één bus met supporters naar Volendam komt", terwijl op basis van eerdere informatie de politie-inzet is gebaseerd op vier bussen. Dit soort informatie op het laatste moment kan niet meer tot uitdrukking worden gebracht in de politieroosters.
5. Normalisatie vraagt om tijdig veiligheidsoverleg, maar ook om goede voorinformatie. Op dit punt is het een probleem in de Jupiler League dat het Voetbal Volg Systeem beduidend minder goed functioneert dan in de Eredivisie. Bij de ene club wordt het ingevuld, maar bij de ander niet. De één doet het goed, maar de ander niet. Slechte of ontbrekende informatie in VVS gaat vaak gelijk op met slechte bereikbaarheid van een VC van een BVO, die dan vaak ook niet naar het wedstrijdgerichte vooroverleg komt.
6. Het klassieke regime van A, B en C-wedstrijden is in Volendam in feite vervangen door twee standaardregelingen, waarbinnen maatwerk wordt toegepast. In de eerste plaats de twee-uurs-regeling, waarbij bezoekers van de uitspelende club twee uur lang de horeca mogen bezoeken en dan de wedstrijd (zie 3.1). In de tweede plaats de strakke combi-regeling, waarbij geen horecabezoek wordt toegestaan. Het strakke regime wordt onder meer opgelegd aan MVV en Go Ahead Eagles
7. Tot kort voor de 0-meting (maart 2012) was de standaard politie-inzet 15 man. Destijds was dat enigszins opgehoogd, omdat het kleine (extra) politiebureau in het centrum werd verkocht. Dit was voor de politie een uiterst handige locatie, omdat het precies tussen de horeca en het voetbalstadion in ligt. De politie werkte vanaf dat moment vanuit het hoofdbureau dat (iets) verder weg ligt van het centrum. Daardoor moeten er aanvullende regelingen getroffen worden met betrekking tot arrestantenvervoer. De inzet bij de A-wedstrijd was in 2012: 6 bikers, 2 motorrijders, 4 'platte petten', 2 supportersbegeleiders, 1 coördinator en 1 operationeel commandant. Bij B-wedstrijden werd deze inzet

uitgebreid met 2 hondenbegeleiders en 2 extra 'platte petten'. Deze standards geven nog steeds houvast, al is de indeling in 'A' en 'B' dus achterhaald door maatwerk binnen twee varianten: de 'strakke' horeca-loze regeling en de 'twee-uurs-regeling', met twee uur horecabezoek. In het kalenderjaar 2015 bedraagt de politie-inzet in totaal 3.630 uren.

8. De stewardorganisatie van FC Volendam telt ongeveer zeventig reguliere stewards, waaronder 6 sectorhoofden en 1 stewardcoördinator. Deze stewardcoördinator werkt als rechterhand van de VC. Binnen de stewardorganisatie hebben 20 tot 25 personen de kwaliteiten om te werken in het bezoekersvak en het vak van de harde kern van FC Volendamsupporters. De overige stewards stellen zich servicegericht op. De VC en de stewardcoördinator zetten hun stewards dan ook bewust in op bepaalde plekken in het stadion. Er wordt vandaag de dag samengewerkt met een ROC.

4 Conclusie en aanbevelingen

4.1 Ontwikkelingen: verbetering of niet?

1. Bij de 0-meting (maart 2012) troffen we een voetbalvierhoek (en club) die belangrijke investeringen had gedaan in de voetbalveiligheid, en dat kort na degradatie. Bij de 1-meting treffen we een situatie die verder is verbeterd. Vooral de relatie met de fanatieke aanhang van FC Volendam is verbeterd, mede door het aanstellen van een supporterscoördinator en de opening van een supportershome. Daarnaast is het cameratoezicht verbeterd en zijn er enkele fysieke maatregelen getroffen (het plaatsen van twee hekken direct naast het stadion). Er is ook een interessante en goede werkwijze ontwikkeld om veiligheid, horeca-omzet, politie-inzet en supporters-plezier ('Volendam uit' is een piekgebeurtenis voor uitsupporters van de andere clubs in de Jupiler League) met elkaar te combineren: de twee-uurs-regeling. Zie conclusie 2.
2. Het klassieke regime van A, B en C-wedstrijden is in Volendam in feite vervangen door twee standaardregelingen, waarbinnen maatwerk wordt toegepast. In de eerste plaats de zogenoemde twee-uurs-regeling, waarbij bezoekers van de uit spelende club twee uur lang de horeca mogen bezoeken en dan de wedstrijd. Tegelijkertijd worden in die twee uren de fanatieke supporters van FC Volendam ontvangen in het supportershome. In de tweede plaats de strakke combi-regeling, waarbij geen horecabezoek wordt toegestaan.
3. De twee-uurs-regeling draagt bij aan normalisatie en is het product van een goed werkende veiligheidsorganisatie in Volendam. De Volendamse veiligheidsorganisatie stuit echter geregeld op *sloppy management* bij clubs in de Jupiler League: afwezigheid bij het vooroverleg voor de wedstrijd; te late communicatie over de wedstrijd in Volendam richting supporters; een niet of slecht ingevuld VVS-systeem; onbereikbaarheid van VC's van BVO's; en VC's die de Volendamse veiligheidsorganisatie overvallen met informatie op het laatste moment. Dit sloppy management bedreigt de normalisatie, omdat een goede veiligheidsorganisatie bij de bezoekende club een voorwaarde is om op een veilige manier ruimte te kunnen geven aan bezoekende supporters.
4. In Volendam bestaat één belangrijk knelpunt, namelijk het kluitjesvoetbal van fout geparkeerde fietsen en auto's op de calamiteitenroute.

4.2 Aanbeveling

1. Los het knelpunt ten aanzien van de calamiteitenroute op.

4.3 Wat navolging en themaonderzoek verdient

1. De bijdragen vanuit Volendam aan normalisatie, en aan supportersvertier in de Jupiler League vallen te prijzen. Het harde en duidelijke signaal uit Volendam over sloppy veiligheidsmanagement bij BVO's in de Jupiler League dient daarom serieus te worden genomen. Het is een interessant onderwerp voor een themaonderzoek van het Auditteam Voetbal en Veiligheid. Het is onder meer de vraag of de BVO's tegemoet komen aan de ondergrens, zoals die in regels is vastgelegd, onder meer ten aanzien van het vooroverleg. Een andere vraag is of die ondergrens voldoende mogelijkheden biedt voor normalisatie. De respondenten in Volendam wijzen op een belangrijk uitgangspunt: een afdoende veiligheids-organisatie gaat vooraf aan veilige normalisatie.

Bijlage: Verantwoording

Gesprekken

- Jan Willem Klein, politie
- Maurice Roelandschap, FC Volendam

Respondenten in reactie op een concepttekst:

- Hans de Vries en Ine Leenstra, gemeente Edam-Volendam

Wedstrijdbezoek

- FC Volendam – Jong PSV, 11 september 2015

Geraadpleegde documenten

- Draaiboeken van de wedstrijd FC Volendam – Jong PSV op 11 september 2015
- Brief van de burgemeester van Edam-Volendam d.d. 21 augustus 2015, in reactie op vragen van het Auditteam Voetbal en Veiligheid
- Lokaal Actieplan Voetbal en Veiligheid Gemeente Edam-Volendam, BVO FC Volendam

